

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv. Specvlvm
Ecclesiasticorvm, Ac Religiosorvm.**

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

§. 3. Quæ Missæ institutio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47105](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47105)

256 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
stum, ceu hostiam superis acceptabilem, & propi-
tando numini peridoneam in stellatas arces, aurea
recta, beatarum mentium domicilia Sacerdos ipse
transmittit, ab illa vnus, eiusdemque victimæ mis-
sione in terras, emissione in cœlos Missa & nomen;
& pondus, & sanctitatem & venerationem accepit.

L. de
Missac.
1.

Bellarminus non minus à virtute, doctisq̄ue in-
genij monumentis, quam à purpura, galeroq̄ue il-
lustris Missam nomen inuenisse putauit, à missio-
ne, siue dimissione populi: videntur in eam opi-
nionem manu ducere illa verba, quæ ad sacrificij
calcem adijcit Sacerdos. *Ite, Missa est*, quasi diceret,
abire iam licet, peractum omnino sacrificium.

Ita quondam in profanis gentilium sacris subij-
ciebat sacrificulus hæc extrema verba. *Ilicet*, id est,
ire licet, vt non nisi cum bona venia populus exce-
deret. Et hæc de ipso nomine paucis agitalle suffe-
cerit, modo ad rem ipsam propius appello, deque
sententijs iam allatis Lectorem Iudicem, & arbi-
trum facio: sibi quam volet, eligat.

§. 3.

Quæ Missæ institutio?

Multa sunt, quæ pium hoc ac diuinum sa-
crificium mirum quantum commendant.
Primum author, à quo manauit, tum deinde tem-
pus quo peragi placuit, tum etiam locus, tum deni-
que

que personæ, & circa eas habita ratio, modusque institutionis.

A V T H O R.

A Vthor est Deus immortalis, Dei Filius, Deus homo, reparator generis nostri, à quo necessum est hoc sacrificium miram hausisse sanctitatem, ac venerationem. Habent artes, ac scientiæ ex seipsis lucem aliquam, sed eam quamplurimum augent ex authorum nomine, fama, dignitate.

Grata est eloquentia, & potens ad demulcendos animos: at gratior quia fluit à Tullio, Oratore Romano, viro in primis disertio.

Profunda est Philosophia, & quia ignotas, ac latentis veritates eruit, admirabilis; at mirabilior, cum eam aperit Aristoteles, purior, ac perspicacior naturæ ocellus.

Vtilis est medicina, & corporibus reparandis, fouendæque vitæ nata; at vtilior, quia Galeno, & Hippocrate vt Principibus gaudet.

In honore est Iurisprudencia, quia legum inuentrix, moderatrix Reipublicæ, iusti, rectique tenax; at in pretio magis, quia Bartolos, Baldos, Justinianos habet inuentores, magna, & augusta nomina.

Imò vero artes ipsæ mechanicæ ab authoribus suis gratiam, splendoremque mutuuntur: ita Scriptura fabrilem artem in opera æris, ac ferri commendat ab inuentore Tubalcaim.

K k

Quod

Quod si profanæ illæ scientiæ, artesque huic æuo mortali tantum vtilis, ex eo nomen obtinent, quanto magis ea, quæ ad diuiniorẽ sapientiam, ad superum cultum, ad Dei ter opt. ter max. religionem ducunt, Authori suo debent, quidquid adipiscuntur sanctitatis, atque maiestatis.

Laudatur Abel, qui primus omnium legitur Deo litasse, primitias frugum obtulisse, & quia Abel erat, hoc est innoxia, candida, grataque cœlestibus anima, ideo respexit Deus ad Abel, & ad munera eius.

Laudatur Enos, qui primus inuocare cœpit nomen Domini.

Laudatur Abraham, excelsus pater, & multarum gentium parens, qui filium, quem vnum sibi natura dederat, obtulit, ferro supposuit, & amanti busto: docuitque quid pro Deo audeat, & possit Pater.

Sed vel maximè laudandus est Iesus, qui docuit, atque extulit, quod nulla vnquam sensit ætas. Se nimirum ipse hostiam fecit, atque obtulit etiam post fata, acerbamque crucem; ne cum vita, spirituque mortali, victima placando numini opportuna deficeret. Ab illo diuini amoris excessu, authorisque maiestate, necessum est huic sacrificio immensum quiddam accessisse gratiæ, amoris, dignitatis, maiestatis.

TEMPVS.

TEMPVS.

Accedet & à tempore sua laus, ac commendatio. Erat illud Paschæ, quod Iudæis celeberrimum, quo præteritorum beneficiorum memoria reuocabatur, & quo prima futurorum dabantur auspicia.

Tempus erat & illud quidem nimium breuis æui supremum, dies decretoria, dies vltima, qua sese in filios explicare solet Parentis amor, qua vltimas Testamenti tabulas condere, qua filijs, ac hæredibus bona legare, qua grauissima negotia agitari, & expediri solent: & tamen cum in ea esset vitæ periodo, in ijs angustijs, inter vitæ, mortisque confinia, nostri tamen vel maximè memor, & amans Iesus Missæ sacrificium peragit, & peragendum proponit in æuum omne, ne amor, ne effusæ caritati dies vlla, sæculumve finem poneret.

Fuit Antiquis epulum amicitiae, quod teste Athenæo dicebatur τέλει φιλίας, extremum & finis amicitiae: in eo hospes pateram prensare manu, sibi sanguinem è vena elicere, largè fluentem excipere, & ex eo primus bibere, ac deinde cæteris conuiuijs prælibandum offerre. Dicebatur autem id conuiuium, amicitiae finis, vel quia amicis in extrema dabatur mensa, vel quia non potest vltra prouchi amicitia, neque sese copiosius effundere, quam si sanguinem, in quo est vitæ sedes, effundat. Fuit illud

Kk 2

huma-

260 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
humanæ amicitia, quaecumque argumentum: at
hoc diuinæ est caritatis, quod in extrema vite cœna
Christus exhibuit; sui, sanguinisque mirè prodigus.
Et hæc à tempore laus petita.

LOCVS.

NEc minor à loco dabitur ornatus. Fuit enim
cœnaculum grande stratum, pro quo non
erit importunum aliquam rei tum gestæ seriem
exponere, calamumque ad ea loca reuocare.

Math.
26. v. 18.
Cum immineret solemnis Agno Paschali dies,
discipulos suos emittit Seruator optimus. *Ite, in-*
quit, in ciuitatem ad quemdam, & dicite ei: ma-
gister dicit: tempus meum propè est, apud te facio
Pascha cum discipulis meis. Hic in scholas, & pul-
pita vocari solet quæstio? quis illè, quem Christus
anonyma voce appellat *quemdam*? Hieronymus,
& Beda respondent eo loci, ac temporis, quo
nouum parabatur Pascha, quo cœna Eucharistica,
atque epulum agni, neminem nominatum esse,
certo consilio, ac decreto, vt omnes ex eo intelli-
gerent non vnum aliquem, sed omnes omninò
mortales ad nouum à Christo Pascha deuocari.

D. Ambrosius aliò sententiam, calamumque
ducit; & ex vulgata illa, trita, abiecta, anonyma
voce colligit appellari quemdam, quod pauper,
ignobilis, adeòque inter homines innominatus esset.
In c. 22.
Luc. *Sine nomine, inquit, designatur, vt pauper, & igno-*
bilis aestimetur.

Verum quod bona tanti Doctoris venia dictum sit, videtur illud parum consentire cum ijs quæ subijcit Sacer Historiographus, virum illum quemdam, habuisse cœnaculum magnum stratum: certè homunciones infimæ sortis, & ad extremas propè paupertatis angustias ac fordes abiecti, non solent offerre cœnacula illa magna, strata, aulæis vestita, non ad necessitatem tantum, sed ad luxum ac dignitatem, incolunt illi humiles casus, abiecta tecta, & nudo ferè teguntur Ioue. Nec sic ille homo *quidam*. Certè si de hospite ex amplo, nobilique tecto non inanis sit coniectura, cum & opulentum & inter suos magni nominis fuisse conficiemus. Et hoc in luce est; in nocte, & silentio illud quis fuerit. Ita voluere Historici sacri, qui eius nomen obscura vocula suppressere; è qua nihil erui potest, nisi doctis coniecturis.

Nicephorus credit hominem illum fuisse Inqui- L. l. c. 28.
linum earum ædium, quas D. Ioannes Euangelista à Caipha, in monte Sion, ingenti ære coemerat, venditis, quas in Galilæa habebat amplissimis facultatibus. Hæc authoris illius coniectura, quæ quo nitatur argumento, non video.

Theophylactus ait hominem illum quemdam fuisse Simonem Leprosam, eumque Lazari Patrem, apud quem sex ante dies cœnarat Seruator optimus. Neque hoc cum loco conuenit; hic enim

262 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
Bethaniæ fixerat sedem, ille autem Ierosolymis.

Ideòque si suus in dubio coniecturæ detur locus, dicemus virum illum quemdam fuisse à Iudæis vnum aliquem, eumque prædiuitem, Christo familiarem in paucis, imò & discipulum, sed occultum; Is esse potuit aut Iosephus ab Arimathia, aut Nicodemus aliquis. Certè quisquis is fuit, Christo fuit ab amoribus & secretis: ei quippè dicitur, *Magister dicit*. Hæc ad discipulum vertuntur, *tempus meum propè est*, mors mea in ianuis est; & hæc produunt hominem admissum ad secretiora Domini sui arcana, vt qui ea vel è verbulo caperet. Et ista pro instituto satis. Venio ad illud, quod spectauimus quam maximè. Cur Deus homo, qui primam lucem in paupere tecto, vilique stabulo aspicere voluit, qui vitam omnem reliquam ijs paupertatis angustijs arctari, vt ipse ex vero queri posset: *vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos, filius autem hominis non habet, vbi caput reclinet*. Cur, inquam, is filius hominis adeo paupertatis amans, ac retinens, in vltima cœna, in occasu vitæ, in mortis limine, cœnaculum grande, & stratum, sibi, suisque delegerit?

Ne tibi persuade id temerè, casive factum: sed destinato consilio, certaque illius prouidentia; quem nec casus, nec fortunæ cœcutientis impetus regit & abripit. Erat nimirum eo loco celebranda primum

num cœna Eucharistica, erat edendus verus Agnus, erant augusta, potentiq̄ue manu creandi Mystæ noui, ac Sacerdotes, erat exhibenda scena diuini amoris, debuit proscenium esse nobile, ornatum, augustum. Et verò enituit, & cœnaculi opulentia, ac dignitas in tota illius supellectile, pro qua hoc erit instar omnium, quod calix, quo tum vsus Seruator noster, calix inquam, qui primus pretioso Christi sanguine imbui, rubere, calere debuit, effictus esset è lapide pretioso, cui pretium, lucemq̄ue addebat auri fulgor, nitorq̄ue. Visitur ille Valentia, ad illius dici, ac beneficij monumentum. Patina vero, quæ sacrum Christi corpus sub albicanti panis specie excepit, & illa è consimili materia affabrè facta Genuæ seruatur. Ea nimirum esse debuit Eucharistici ferculi dignitas, & cœnaculi opulentia, ac maiestas.

Valeant modo hæretici nostri temporis, quibus profana fana, & aræ, haræ sunt. Non ea Christo sacrificanti fuit, non inculta tecti moles, non stabulum egens, nudum, immundum: sed cœnaculum grande, stratum, aulæis ornatissimum. Eiusmodi certè esse voluit, vt illud spectarent ætates omnes longè consequentes, & ad illius instar, sua diuini huic sacrificio tecta molirentur. Senserunt illud maiores nostri, & principes animæ, quorum pius labor in eo sudauit, vt sua sacris ædibus staret maiestas, sua supellectili esset opulentia.

Hos inter enituere Iustinianus Imperator, qui cum animum adiecisset ad diuinam aram, quam magnificentissimè extruendam, quidquid terra, marique pretiosum, quidquid in orberarum fuit, id omne augusta voluntate, & munificentia contulit. De quo iuuat audire Cedrenum. *Fecit sacramentam ex auro, argento, & omni gemmarum genere, è ligno, & metallo, & alijs rebus omnibus, quæ terra, aut mari, toto denique in orbe in pretio sunt.*

In Iustinan.

In funere Placillæ.

Eiusdem pietatis, animique fuit Placilla Augusta, quam D. Gregorius Nyssenus insigni laudis preconio exornat, dum ait cum Placilla extinctum, & velut sepultum *altarium ornatum*. Crederes ab illa vitam, & spiritum accepisse, & cum illa mortuum, & conssepultum.

Eius munificentia, aureaque maiestatis in sacra suppellectile, in calicibus meminit D. Ambrosius, dum ait: *Infusum auro sanguinem Christi irrutilasse.* Meminit Augustinus, qui censuit non alteri magis loco, quam Ecclesie pocula pretiosa conuenire. *Si calicem, inquit, inuenisses in terra, donares illum Ecclesie Dei: donares, inquam, non iam donatum raperes, vt auara, sacrilega, impiaque manu faciunt hæretici.*

L. 2. Of. sic. c. 28.

Ep. 41.

Quos hic siterem lubens, vt vel leui saltem oculo spectarent, quis fuerit sanctorum sensus, quis spiritus nascentis Ecclesie, quæ maiestas, quam etiam

etiam suspicere, ac vereri debuerunt, vel ipsi Ecclesie hostes, quos inter Fœlix regij thesauri custos sub Imperatore Iuliano. Hic cum in templum Antiochenum venisset, ad sacra Ecclesie vasa diripienda, videretque ingentem ciborum copiam, & calicum, & complurium donariorum tum magnitudinem, tum elegantiam, stupore attonitus, & propè amens exclamauit. *Ecce quam sumptuosis vasis filio Mariæ ministratur.*

Theodo-
ret. l. 3. c.
11.

Hæc illi stupor, & sacre opulentie admiratio expressit verba, vtinam & piam mentem impressisset, vt sacrilegas manus, à templis, ab aris, à sacris vasis abstinuisset. Verum auaritia, libido, impietas vt animum, ita & manus, ad furtum, ad rapinas, ad sacrilegia soluerat, vti etiamnum soluit hæreticis nostri temporis, qui altaria à suis maioribus probè vestita, & ornata, nudare, spoliare, diripere consueuerunt, dum non ferunt æquis oculis auream illam Ecclesie Romanæ maiestatem, quæ tamen à prima Christi cœna initium duxit. Sed illi non sunt de peculio Christi; at potius de grege Antichristi.

RATIO INSTITVTIONIS.

Vidimus Christum primum nouæ legis Sacerdotem litasse calice nobili, ac pretioso, superest vt breuiter attingamus qua ratione, quo ritu? is certè fuit, qui liquido demonstraret tum quæ foret illius sacrificij dignitas, tum maiestas Sacerdotum,

Ll

dotum,

266 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
dotum, quos eo loco supremus sacrorum opifex
Christus sacris initiare voluit. Primum enim à
mensa surrexit, & sedere iussit abiectos homuncio-
nes, à fortuna pauperrimos, ab arte piscatores: tum
deinde linteo præcinxit se, & aquam eorum pedi-
bus infudit, lauit, terfit, & fortè osculo dignatus est.

Quis, inquires ille, qui à cœna surgit, assurgit
piscatoribus, & ad pedes prostratus eluit?

Christus est restaurator humani generis, in cuius
manu posita nostrum omnium, mundi que sa-
lus vniuersa.

Christus est author tot mirabilium, patror tot
miraculorum, cuius nutus audiunt irata maria,
cuius voces cum silentio excipiunt alias surdi, &
insolentes Euri, ad cuius imperia patescunt Inferi,
& mortuos, ac sepultos, luci, vitæ que reddunt.

Christus est cui ministrant Angeli, purissimæ
illæ cœlorum intelligentiæ; quæ etiam pauent, &
contremiscunt ad nutum eius.

Christus est Patris æterni dilectus omninò Filius,
Deus ipse, eiusdem etiam indiuiduæ consors natu-
ræ, potentiæ, maiestatis, sapientiæ, Deitatis parti-
ceps, cui sol & luna, gemini orbis oculi, minora si-
dera, cœli que gemmæ que lucent, & surgunt astra
matutina; cui immensa, grauis que terræ moles, ef-
fusa maria, liquidus æther, ipsa que elementa, & to-
tus orbis supplex ac venerabundus accidit. Et hic
tamen

tamen piscatoribus assurgit, seruilem in morem linteo sese accingit, aquam ministrat, luteis homuncolorum pedibus aduoluitur, eos affusa puriore lymphâ sedulus eluit, detergit, & fortè veneratur osculo.

Deus bone, qui tandem illi quibus sese ad ea officia submittit Iesus? num Angeli? num Cœli Principes? num beati spiritus? num altissime, Deoque proximæ mentes? minimè verò: nihil horum audias, nihil videas in sacra illa Seruatoris scena: qui ergo demum illi? è qua rerum creatorum serie? è quo cœli, terreque tractu? homunciones sunt, si naturam spectes, è communi luto, argillaque malè facti; si fortunæ bona, ad infima quæque deturbati. Atque ut ij sint, ijs tamen honoris causâ assurgit, etiam vel ipse rerum omnium molitor Deus. Erant nimirum creandi noui Mystæ, noui Sacerdotes, itaque euehendi in aliquam diuini nōminis, honorisque communionem: hinc deprimitur Deus, ut homo eleuetur.

Ab illa die, luceque sacratiore, quo ad initiandum pedes visus est prostratus Deus, manauit in Ecclesiam, in posteras ætates, in regias mentes magnus ille de Sacerdotio sensus, ingens æstimatio, demonstratioque honoris, cuius argumenta spectauit omnis Antiquitas, aureaque Constantini secula, ipsoque in primis authore, cuius hoc pietatis, hoc demis-

268. SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
sionis est argumentum, dignum omni memoria.

Cum ageretur Concilij Nycæni Synodus, ipse religiosissimus Imperator, tamdiu pedibus institit, donec omnes Patres confedisent, & *tunc*, vt historici verbis vtar, *non alias sedere sustinuit, quam sacrosanctus Sacerdotum chorus annuisset*. Nec cæteris altiore folio, sed sede humili, ac depressa etiam infra pedes, ac vestigia Sacerdotum. Hæc Augustus, & pius Imperator, qui fenserat etiam Dominum ad piscatorum, & initiandorum tantum pedes aliquando in genua accidisse.

Acta.
Conc.
Nycæni
& Histor.
Trip.

Leguntur in Cœlis Seraphini famulantium more stare coram Deo suo: sic eos olim vidit Isaias. *Seraphim*, inquit, *stabant*: at Apostoli, at Sacerdotes etiam in cœlis cum Deo sedere dicuntur: testor illud Christi apud Euangelistam oraculum. *Cum sederit filius hominis in sede maiestatis, sedebitis & vos super sedes duodecim*. Stare famulorum est, sedere Dominorum, ex illis Angeli, ex his Sacerdotes etiam in hoc beatis mentibus superiores, Deoque proximi, quam sacrorum hominum altitudinem scitè expressit Iesæus Propheta hoc oraculo.

Isaiæ 6.
v. 2.

Matth.
19. v. 28.

Secundum altitudinem tuam, Deus, multiplicasti filios hominum: vel vt explicat Chrysostomus, eleuasti, extulisti: imò vt eleuares, efferresque magis, te ipse depressisti. Vt non videatur mirandum illud, quod de Sacerdotio dixit Isidorus Pelusiota, esse

diuinum

diuinum quiddam. Et omnium quæ inter homines ex-
petuntur, velut extremam metam. Quo cum con-
uenit & illud S. Ignatij, inuicti Martyris, Sacerdo-
tium, omnium bonorum quæ in hominibus sunt, api-
cem esse, & cum Tertuliano, honorem sanctificatum
à Deo.

L. 2. Ep.

52.
Ep. 71.Ep. ad
Smyrn.
Exhorr.
ad cast.

Et is sensus fuit aureæ illius ætatis, à quo si defe-
cere posteri, non eo factum, quod Sacerdotali di-
gnitati aliquid decesserit, sed quia multum de Sa-
cerdotum vita, moribus, sanctitate detractum est.

S. 4.

Quid Missa, & quæ eius partes?

Est Missa actio Sacerdotalis, qua ex Christi in-
stitutione in eius Passionis memoriam, panis
& vinum in eiusdem corpus, & sanguinem conuer-
titur, & illa sub iisdem speciebus Deo immortalis
pro viuis, ac defunctis offeruntur, & consumuntur.

Eam Theologi distinxerunt in tres omninò par-
tes. Prima est ab initio ad Offertorium vsque: &
hæc olim dicebatur Missa Catechumenorum, quia
illis licebat illi parti interesse; non sine causa, prou-
doque Ecclesiæ, ceu bonæ Matris consilio.

Primum enim per introitum disponebantur,
eorum animi, & ad diuina capeflenda parabantur,
tum deinde collecta, eis erat oratio, piæq; in Deum
elevatio: tum etiam prælegebantur Prophetæ, a-

Ll 3

liave